Hallituksen esitys HE 25/2021 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi eläinten kuljetuksesta annetun lain muuttamisesta

Suomen Kennelliitto r.y.- Finska Kennelklubben r.f. kiittää mahdollisuudesta osallistua lakiesitystä koskevaan keskustelutilaisuuteen ja lausuu lausunto koskien em. esitystä seuraavaa:

1. **Lain voimaantulo**
   Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.7.2021. Ennen lain voimaantuloa olisi hyvä selvittää, miten etenkin EU:n sisärajoilla tehtävä ei-kaupallisen toiminnan piiriin kuuluva valvonta käytännössä tapahtuu. Suomen Kennelliitto on erityisen huolissaan EU:n sisärajojen kautta tapahtuvasta pienten koiranpentujen kuljetuksesta ilman tarvittavia terveystutkimuksia, rokotuksia ja asiakirjoja.

2. **Lain tausta ja valmistelu**
   Tausta
   Esitys annetaan virallisen valvonnan kehittämiseksi. Kennelliitto pitää valvonnan kehittämistä tarpeellisena toimenpiteenä.
   Valmistelu
   Esityksen valmistelussa on kuultu ja saatu lausuntoja useilta sidosryhmiltä ja toimijoilta. Koirien kuljetukset liittyvät vain harvoin kaupalliseen tai elinkeinonharjoittajien toimintaan, joten Kennelliitto ei ole aikaisemmin antanut lausuntoa asiassa. Kuitenkin esitykseen liittyy piirteitä, jotka liittyvät myös koiriin, joten tuomme tässä yhteydessä esiin koiriin koskevia seikkoja.

3. **Valvonta-asetuksen tavoitteet ja pääasiallinen sisältö**

   Asetuksessa säädetään jäsenvaltioiden velvollisuudesta varmistaa valvonnan riittävä rahoitus ja valvontaviranomaisten pätevyys. Valvonta-asetuksessa säädetään myös mahdollisuudesta siirtää valvontatehtäviä viranomaisilta muille tahoille.

   Kennelliitto on valmis antamaan asiantuntija-apuaan koirien kuljetuksia. Erityisen tärkeää olisi pystyä erottamaan normaali lemmikkien kuljetus harmaaseen talouteen ja pentutehtailuun liittyvästä laittomasta toiminnasta. Viranomaisille, etenkin Tullille, tulee taata riittävät resurssit valvonnan toteuttamiseen.

4. **Eläinkuljetusasetus**

   Vaikka lakiesitys ja siihen liittyvä eläinkuljetusasetus koskevat lähinnä kaupallista toimintaa ja hevosten kuljetusta, pitää Kennelliitto tärkeänä esitykseen sisällytetty periaatetta, joka koskee kaikkia eläimiä:
   - eläimille ei saa kuljetuksesta aiheutua vammoja tai tarpeetonta kärsimystä
   - kuljetettaviksi otettavien eläinten tulee olla kuljetuskuntoisia ja eläimistä tulee huolehtia kuljetuksen aikana

- kuljetus- ja lastausvälineiden on oltava sellaisia, että vältetään vammat ja kärsimykset ja taataan eläinten turvallisuus
- eläimiä käsittelevillä henkilöillä on oltava tarvittava koulutus ja pätevyys ja eläimet on kuljetettava määräpaikkaansa viipymättä
- eläinten kuljetustilan tulee olla pinta-alaltaan ja korkeudeltaan riittävä kuljetettaville eläimille
- kuljetuksen aikana eläinten on saatava kuljetusmatkan sekä eläinlajin ja eläimen koon mukaan asianmukaisesti vettä, ravintoa ja lepoa.

Nämä periaatteet eivät toteudu taloudellista hyötyä tavoittelevassa koiranpentujen laittomassa tuonnissa EU:n sisärajoilla.

5. Eläinten kuljetus ja siihen liittyvä koulutus

Esityksessä tuodaan esille, että eläinkuljetusasetuksen edellyttämän koulutuksen järjestämisestä ei ole tällä hetkellä säädetty eläinkuljetuslaissa tai muussa lainsäädännössä. Koulutusta ovat käytännössä järjestäneet eräät asianomaisiin eläinlajeihin tai niillä harjoitettavaan toimintaan tai elinkeinoon liittyvät toimijat sekä maatalous- ja hevosalan oppilaitokset. Eläinkuljetuslain mukaan Ruokavirasto hyväksyy eläinten kuljettajille ja eläinten hoitajille tarkoitetun kokeen ja kokeen järjestäjän. Käytännössä Ruokavirasto on lähes yksinomaan järjestänyt kokeet yhteistyössä aluehallintovirastojen kanssa.

Kennelliitolla ei ole tällä hetkellä tarjolla koulutusta, jossa annettaisiin erityisesti tietoa eläinten kuljetuksesta. Koska laki koskee myös ei-kaupallista toimintaa ja kuljetuksia, pyrimme jatkossa sisällyttämään lain tuntemusta omiin kasvattajille ja koiran omistajille suunnattuun koulutukseemme. Esimerkiksi vapaaehtoinen reittisuunnitelmien laatiminen pitkillä kilpailumatkoilla voisi olla paikallaan harrastustoiminnassakin.

6. Kaupallisen ja muun kuljetuksen välinen rajanveto

Esityksessä tuodaan esille, että eläinkuljetuslain soveltamisen yhteydessä on myös todettu tarvetta selkeyttää ja täsmentää eräitä lain soveltamisen kannalta keskeisiä säännöksiä, jotka koskevat ennen muuta kaupallisen toiminnan yhteydessä tapahtuvien kuljetusten ja muiden kuljetusten välistä rajanvetoa. Miten tämä rajanveto katsotaan tapahtuvan esimerkiksi koiranpentuja kuljetettaessa EU:n sisärajojen sisällä?

Tulli on nykyisin antanut valvontaviranomaisille pyynnöstä virka-apua eläinkuljetusten pistokoeluonteisissa valvontatarkastuksissa, jota on tehty EU:n sisärajoilla. Esityksessä Tullille annettaisiin mahdollisuus tehdä muiden valvontaviranomaisten ohella omaa valvontaa.

Kennelliiton näkemyksenä on, että tämä voi tehostaa valvontaa, mikäli siihen suunnataan riittävästi resursseja.

7. Ehdotukset ja niiden vaikutukset

Esityksessä kaupallisessa tarkoituksessa tapahtuvan kuljetuksen ja muun kuljetuksen välistä eroa täsmennettäisiin määrittelemällä muu kuin kaupallisen toiminnan yhteydessä tapahtuva kuljetus. Miten tämä on ajateltu täsmennettävän?

Esityksen mukaan muulla kuljetuksella tarkoitettaisiin kuljetusta, johon ei liity rahan, tavaroiden tai palvelujen välitöntä vaihdantaa ja jonka tavoitteena ei ole välittömästi tai välillisesti taloudellinen voitto. Sääntely selkeyttäisi ennen kaikkea erilaisiin lupiin ja hyväksyntöihin liittyviä vaatimuksia, jotka eivät koske muita kuin kaupallisessa tarkoituksessa tapahtuvia kuljetuksia.

EU:n sisärajojen kautta kuljetetaan ”ei-kaupallisesti” huomattavia määriä koiranpentuja etenkin Euroopan itäisiltä alueilta, jotka kuuluvat unioniin. Näiden kuljetusten tarkoituksena on yksinomaan kaupallisen hyödyn tavoittelu silloin, kun tuodaan jopa kokonaisia pentueita, jotka on vieroitettu emostaan joskus jopa ennen 5 viikon ikää. Näiltä pennuilta puuttuvat myös maahantuontiin tarvittavat terveystutkimukset, rokotukset ja näihin liittyvät asiakirjat. Onko tällainen toiminta määriteltävä kaupalliseksi, jolloin sen valvontaa voitaisiin tehostaa? On myös pantava merkille, ettei tällainen toiminta myöskään täytä eläintautilain eikä eläinsuojelulain henkeä tai kirjainta.

Tähän liittyy myös olennaisena osana Tullin tuleva rooli itsenäisenä valvovana viranomaisena. Kennelliitto pitää tätä tärkeänä osana valvontaa. Esityksen mukaan Tullin integroiminen osaksi valvontakoneistoa edellyttää kuitenkin Ruokaviraston ja aluehallintovirastojen kanssa laadittavaa yhteistä toimintamallia sekä riittävää ohjeistusta ja koulutusta. Toimintamalliin liittyen valvontaviranomaisten tulisi esimerkiksi sopia tilannekuvan ylläpidosta ja tiedonkulusta sekä nimetä yhteyshenkilöt eri alueille.

Kennelliitto voi tässä tarvittaessa antaa eri viranomaisille asiantuntija-apua.

8. Aikaisemmat lausunnot

Eräät hevosalan järjestöt (Hippolis – Hevosalan osaamiskeskus ry, Suomen Hippos ry ja Suomen Ratsastajainliitto ry) ovat katsoneet, että koulutusta ei tulisi jättää pelkästään oppilaitosten varaan. Vaikka koirien kuljetuksessa ei tarvita varsinaista virallista koulutusta, on koirien erityispiirteet hyvä huomioida ko. koulutuksen yhteydessä. Kennelliitto voi myös ottaa koulutusta käyttöön koiranomistajien ja harrastajien tietoisuuden lisäämiseksi eläinten kuljetuksesta säädetyistä laeista ja asetuksista.

9. Säännöskohtaiset perustelut

4 §. Määritelmät

Esityksessä muiksi kuin kaupallisen toiminnan yhteydessä tapahtuviksi kuljetuksiksi katsottaisiin sellaiset eläinten kuljetukset, joista ei ole suoraa taloudellista hyötyä tai jotka eivät ole osana liiketaloudellista tai kaupallista toimintaa ja joihin ei liity tai joiden tavoitteena ei ole joko suora tai epäsuora taloudellinen voitto. Muita kuin kaupallisen toiminnan yhteydessä tapahtuvia kuljetuksia olisivat esimerkiksi kuljetukset, joissa yksityishenkilö kuljettaa lemmikkieläimiään.

Milloin koirien kuljetus katsotaan kaupalliseksi toiminnaksi? Tämä olisi tärkeää määrittää, jotta Tulli voisi EU sisärajoilla puuttua laittomaan toimintaan.

10 §. Eläimiä osoittava merkintä

Pykälässä säädetään maantiekuljetusvälineeseen ja kuljetuspäällykseen tehtävistä eläintä osoittavista merkinnöistä. Vastaava merkintä olisi hyvä liittää vapaaehtoisesti myös koirakuljetuksiin.

21 §. Maantieajoneuvojen kuljettajien ja hoitajien pätevyystodistus
21 a §. Eläinkuljetusasetuksessa edellytetyn koulutuksen ja kokeen järjestäjä

Tässä yhteydessä tuodaan esille, että harvinaisempien kuljettavien eläinlajien (kuten esimerkiksi kalojen) osalta ei alaa kouluttavilla oppilaitoksilla ole vielä vastaavaa osaamista. Näin ollen tässä vaiheessa ei ole tarkoituksenmukaista rajata kaikkien eläinlajien osalta koulutuksen antamista yksinomaan oppilaitosten tehtäväksi. Tässä Kennelliitto on samaa mieltä. Myös koirien pienemmässä ja suuremmassa mittakaavassa tapahtuva kuljetus voi vaatia erityisosaamista ja eläinlajin tuntemusta, vaikka varsinaista virallista pätevyyttä ei tarvita.

27 §. Tulli

Esityksessä ehdotetaan, että nykyinen tarkastuseläinlääkärin tehtäviä koskeva säännös muutettaan koskemaan Tullin tehtäviä eläinkuljetusten valvonnassa. Pykälän mukaan Tulli huolehtisi Ruokaviraston, aluehallintoviraston ja kunnaneläinlääkärin ohella eläinkuljetuslain ja eläinkuljetusasetuksen noudattamisen valvonnasta EU:n sisärajoilla tai kun eläimiä kuljetetaan kolmenteen maahan. Ruokavirasto ja Tulli ovat katsoneet, että Tullille olisi tarkoituksenmukaista säätää itsenäinen valvontatoimivalta. Tulli suorittaisi valvontaa resurssiensa puitteissa ja muiden valvontaviranomaisten ohella, joten säännös ei poistaisi muiden valvontaviranomaisten roolia eläinten sisämarkkinoilla tapahtuvien eläinkuljetusten valvonnassa. Muun muassa ponnistelut laittoman lemmikkikaupan ja niin sanotun pentutehtailun torjumiseksi edellyttävät maan rajat ylittäviin eläinten kuljetuksiin liittyvän ohjauksen ja valvonnan tehostamista. Pykälä selkeyttäisi nykyistä tilannetta, jossa on syntynyt epäselvyyttä Tullin toimivallasta valvontatehtävässä. Ruokaviraston tulisi joka tapauksessa järjestää Tullille tarvittavaa koulutusta valvonnan hoitamisen liittyvissä kysymyksissä.

Kennelliitto pitää tätä lakiehdotuksen pykälää erinomaisena uudistuksena. Sen toteutuminen kuitenkin edellyttää riittäviä resursseja Tullille.

28 §. Tarkastus- ja näytteenotto

Esityksen mukaan valvonta-asetuksen 5 artiklan 1 kohdan h alakohdan mukaan toimivaltaiselle viranomaiselle on varmistettava pääsy toimijan tiloihin ja mahdollisuus tutustua toimijan hallussaan pitämiin asiakirjoihin.

Kennelliiton mielestä tämän tulee koskea myös laajamittaista koiranpentujen kauppaa yli EU:n sisärajojen harjoittavia harmaalla alueella liikkuvia toimijoita.

Pykälän 3 momentissa säädettäisiin tarkastuksen suorittajan oikeudesta päästä tiloihin, joissa eläintä kuljetetaan tai pidetään kuljetuksen aikana, näytteenotto-oikeudesta ja tarkastusoikeudesta.

Myös muussa kuin kaupallisen toiminnan yhteydessä tapahtuvien kuljetusten tehokas valvonta edellyttää oikeutta välttämättömien tietojen saantiin. Tiedonsaantioikeus koskisi valtion ja kunnan viranomaisten lisäksi 4 §:n 6 kohdassa määriteltyä eläimiä kuljettavaa henkilöä. Tästä säädettäisiin 2 momentissa.

Kennelliitto pitää tätä tärkeänä riittävän valvonnan toteuttamisessa.

33 §. Salassa pidettävien tietojen luovuttaminen.

Ehdotuksessa tuodaan esille, että tietojen antamismahdollisuus myös Verohallinnolle on tarpeen harmaan talouden ja niin sanotun pentutehtailun kitkemiseksi. Pentutehtailuun liittyy usein eläinten kuljettamista ja niiden myyntiä muualla kuin eläinten pitopaikassa. Luovutettavat tiedot eivät sisältäisi arkaluonteisia henkilötietoja.

Kennelliitto pitää tätä tietojen luovuttamista tarpeellisena.

10. Muuta

Eläinkuljetusasetuksen liitteen I luvun I kohta 2 sisältää muun muassa kuljetettavan eläimen ikää koskevia rajoituksia osana eläinten kuljetuskuntoisuutta koskevaa sääntelyä. Kaikkien eläinlajien ja kuljetusmatkojen osalta ikää koskevista rajoituksista ei ole säädetty mainitussa kohdassa tarkasti ja yksiselitteisesti. Esimerkiksi kuljetusmatkan ollessa yli 100 kilometriä, alle kolmen viikon ikäisiä porsaita, alle yhden viikon ikäisiä karitsoja tai alle kymmenen päivän ikäisiä vasikoita ei saa kuljettaa lainkaan.

Suomen Kennelliiton sääntöjen mukaan koiranpentua ei tulisi vierottaa ja luovuttaa ennen 7 viikon ikää. Laillinen maahantuonti edellyttää myös tietyn rokotusohjelman mukaisia rokotteita koirille. laittomasti maahantuodut koiranpennut eivät täytä mitään näistä edellytyksistä.

Oikeus elinkeinon harjoittamiseen ja omaisuudensuoja

Eläimillä harjoitettavassa toiminnassa on pyrittävä parhaalla mahdollisella tavalla välttämään eläinten kipua, tuskaa ja kärsimystä. Tämä on yhteiskunnallisesti hyväksyttävä ja erittäin painava peruste toimijoiden elinkeinovapauden ja omaisuuden suojan rajoittamiseen.

Suomen Kennelliitto pitää tämän sisällyttämistä lakiehdotukseen erittäin tärkeänä.

Lopuksi

Suomen Kennelliitto pitää tehtyä lakiehdotusta hyvänä askeleena kohti parempaa valvontaa ja eläinten hyvinvoinnin turvaamista kaikissa tilanteissa. Otamme lain ja siihen liittyvät asetukset paremmin huomioon myös omassa toiminnassamme ja lisäämme asiaan liittyvää koulutusta ja

opastusta jäsenistöllemme. Jatkossa myös koirien ja kissojen pakollinen tunnistusmerkinnällä voi olla myönteisiä vaikutuksia laittoman maahantuonnin hillitsemiseksi. Tämä toteutuu vain, jos rekisterille saadaan kattavuutta ja Tullin ja muiden viranomaisten valvonnalle riittävät resurssit.

Helsingissä 3.5.2021

Suomen Kennelliitto r.y. – Finska Kennelklubben r.f

Harri Lehkonen
Hallituksen puheenjohtaja